

26

Magnificis, Consultissimis, Amplissi-
mis, Excellentissimis, Clarissimis, & Prudentissimis
Viris :

Dominis Consulibus, Syndicis, & Se-
natoribus Electoralis utriusq; Civitatis Berolinensis
& Coloniensis.

DOMINIS SUIS BENIGNISSIMIS,

Orationem hanc

De

CERTITUDINE GRATIÆ,

Quam Wittenbergæ adversus Papistas solenniter in Auditorio
Majori habuit,

Offert, Dicat, Consecrat

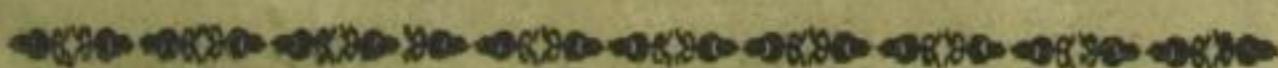
22

JOSEPHUS ADJUTUS, SS. Theol.

Doct. & Italicæ Linguæ Extraord. Professor Publicus,

Salutem plurimam, pacem perpetuam atq; omnigenam benedictionem à Deo
Patre per Jesu Christum in Spiritu Sancto

precatus.

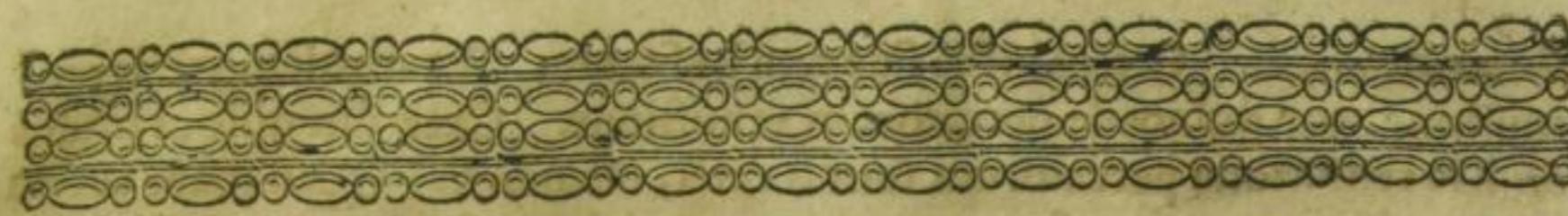

WITTEBERGÆ,
Typis & Literis Johannis Haken ,

M DC XLIX.

x I 2.

Lit. Lat.
rec. B.
23, 10.

Uemadmodum DEI cognitio per fidem JE-
SU CHRISTI est beatitudinis inchoatio: ita justifi-
catio seu peccatum remissio est vitæ æternæ certa
atque immota expectatio. *Quos enim, inquit Apostolus, prædestinavit: hos & vocavit: & quos vocavit hos & justificavit: quos autem justificavit: illos & glorificavit.* Rom. 8.
v. 30.
Et alibi: *nosse enim te, inquit Spiritus Sanctus, consummata justitia est: Et scire justitiam & virtutem tuam radix est Sap. 5.*
immortalitatis.

Nimirum ex fide DEUM cognoscere
atque in eum eunte animæ omnis species, omnisque beatitudo procedit; ut
arboris omnis pulchritudo ac decor ex radice eam nutrita provenit. De
hâc itaque peccatorum remissione non est dubitandum. Qui enim de hâc
dubit, is quo se vertat, nescit. Nam, ut qui timore angitur ne cadat, is sem-
per inquietus est. Proinde tâm à fide, quâm à spe facile decidit: quia tutam
mansionem apprehendere nescit. Dubitatione enim haud dubiè confundi-
tur: nedum ad desperationem pondere quodam premitur. Quemadmodum
enim qui compedibus constrictus est atque aggravatus, is liberè ac libenter nec
currere potest, nec equitare, nisi fortè, ut fœminæ, cum timore cadendi: ita
qui dubitatione fluctuat, is nec ad Redemptoris gratiam currere potest, nec in
eius meritis quiescere. Quæ is quidem amittit qui in illis dubiè quiescit. At-
que ut securisâ vite palmites separat: ita eum à CHRISTO dubitatio præscin-
dit. *Perversæ enim cogitationes separant à DEO.* Exemplo nobis sunt fastosi
scribæ & pharisæi, qui de CHRISTI potentia dubitantes signum ab eo quære-
bant: sed nec illum nec signum habebant. *Quæretis (inquit) me & non inve-
niatis. Generatio mala & adultera signum querit, & signum non dabitur ei, nisi si-
gnum Ione Propheta.* Aliud signum atq; petierunt, audiebant: quia non cre-
debant, sed videntes quotidiè mirabilia operantem magis ac magis de ejus po-
tentia perplexi fiebant. Petebant autem signum de cœlo, teste Lucâ, & ipse
de centro terræ signum dandum illis, manifestissimis argumentis præ se fere-
bat: *Quia semper dubii de ejus potentia fuerunt: nec ut simplices unquam in
eum crediderunt: propterea qua diversa audierunt, qua impij semper recesser-
runt. Divisum enim cor, teste Osea, ad perditionem dicit, non ad Salvatio-
nem. Divisum est, inquit, cor eorum, nunc interibunt. Quare? quia dicit
Jacobus Apostolus. Vir duplex animo, inconstant est in omnibus viis suis. Qui
autem (inquit Spiritus Sanctus) ambulat simpliciter ambulat confidenter. Et qui-
dem cuius fortitudo est misericordia Domini, is confidenter ambulabat, nihil
timens, nec dæmonem, nec umbraticum veterem hominem. Cujus fidu-
cia est promissio Domini, simpliciter ambulat, non dubitat, quin promissum
acquirat. Sed cum Serenissimo vate dicit, *michi autem adhærere DEO, bonum
est: ponere in Domino DEO spem meam.* Ubi Doctorum Aquila Augustinus
sic fatur: *quamdiu ergo nondum adhæssi: ibi pone spem.* Fluctuas: præmite
ad terram hanc, anchoram: nondum bares per presentiam: inhære per spem.
O aurea verba fiduciam non diffidentiam docentia! Confidentes enim vult
nos Deus, non claudicantes, simplices non multiplices, *Cum simplicibus enim**

A

sermo=

fermocinatio ejus. Certos in suâ fide non hæsitantes. Securos denique de promissione, non dubios de peccatorum remissione. Cæterum quibus mediis de hæc remissione peccatorum sumus certi, ostendam. Quanquam autem hæc gravissima res est, ac supra meam omnemq; humanam capacitatem tamen regulâ fidei ductus atq; anchorâ spei tentus, cōfixus clavo divini timoris ac ligatus vinculo sancti amoris in gratiam reveritatis Evangelicæ conabor aliquid in præsenti dicere: datus operam pro mea tenuitatem, ut mein eo rectè percipiatis.

Proinde vos Sapientissimos Auditores, quâm humillimè oro, ac suppli-citer obtestor, ut me purgatis auribus audiatis: atq; ut omnes animis adesse non dignemini: Qui corporibus adestis. Dicam autem quâm potero bre-vissimè.

Gratiæ certitudo, seu peccatorum remissio. Auditores Sapientissimi nobis est certa atq; immota, fidei justificantis certitudine sempiternas Clementissimi Dei Patris in Christo promissiones, atq; ejus meritum apprehendens: cui quemadmodum falsum subesse non potest; ita ejus effectus, qui est peccatorum remissio, est certus atq; verus. Est enim fides justificans, cuius adæquatum Objectum est Christus cum suo merito, instrumentalis hujus gratiæ certitudinis causa. Illa enim sola, teste Apostolo, justificatur, sola vitam æternam, quam unigenitus Dei Filius in se credentibus promisit, optima spe habemus. *Ei, inquit, verò qui non operatur, credenti autem in eum qui justificat impium, reputatur fides ejus ad justitiam secundum propositum gratiæ.* Quando (fidem reputari ad justitiam) dicit Apostolus, pacem quidem conscientiæ fidei certitudine docet; Desidiam verò ab operibus non. Etenim, hæc, divina scriptura ubique credentibus inculcat. Veruntamen fide dicimur solâ justificari, ut gratuita Dei misericordia sine nostris operibus pateat. Qua itidem, quæ non speramus, ea credimus. Impiorum enim æterna supplicia certissima ac minimè dubia futura credere hujus vi cogimur, nedum credimus. Quod si hac, quæ non speramus, ea credimus; multò fortius quæ speramus, ea credere debemus. Deus enim, cuius opus misericordia est munificentissimus est in miseratione: tardissimus in punitione: firmissimus in promissione. Quare æquè fidelis in retributione. Promisit autem Deus, qui omnes homines vult salvos fieri, quoscunque pœnitentiam agentes atq; in Filium credentes in gratiam recipere, ac peccata eis remittere. Ait enim: *qui credit in Filium, habet vitam æternam: qui autem in credulus est Filio, non videbit vitam, sed ira Dei manet super eum.* Hisce verbis. Omnis profectò difficultas credentibus tollitur, omne iter dubitationi occluditur, omnis deniq; hæsitatio procul abjicitur. Siquidem ita certus est de vita æterna justificantis fidei certitudine is, qui credit: quemadmodum certus est de damnatione æterna is, qui incredulus est, prout perhibetur per virginem Evangelistam. Et verò hic propter incredulitatem suam judicatus est, qui juxta Redemptoris beneficia respuit, ac æterni Dei Patris humanitatem Filium pro omnium salutemittentis, nimiamq; qua dilexit humanum genus, charitatem, spernit. Ille autem cum immotâ fide, ac plenâ cordis fiducia, de qua scriptum est: *Fiduciam talem habemus per Christum ad Deum effusum* pretiosissimum Redemptoris apprehendit sanguinem, atq; ei inhæret; Tum vel maximè in Deo promittente, magna cum securitate, acquiescit, nedum credit; certè justificatus est. Quapropter minime dubi-

Rom.5.
v.5.

Job.3.
v.36.

2.Cor.1.3.
v.4.

mēdubius est. Nam de justificatione non fluctuat, de peccatorum remissio-
ne non hæsitat, de gratia non angitatur. Sed in securitate mentis, in pace con-
scientiae, in cordis gaudio exultat, latatur, gloriatur. Illius Apostolici insi-
gnis dicti memor; *Justificati ex fide, pacem habemus ad Deum per Dominum no-* *Rom. 5. v. 2.*
strum Iesum Christum. Per quem habemus accessum per fidem in gratiam istam, *1. 2.*
in qua stamus, & gloriari in spe gloriae filiorum Dei. Nihil hāc Apostolicā voce
optatius, nihil gratiosius, jucundus nihil. Hisce enim verbis certissimam.
Apostolus futuræ gloriae exspectationem suavi quadam & cœlesti aurā motus,
Christi fidei justificatis, qui factus est omnibus in se creditibus salus, vita, atq;
advocatus, concedit: nedum mentis pacem atq; animi tranquillitatem. Spes
enim, in qua electi gloriantur, est certa exspectatio æternæ vitæ, ad quam fide
modò tendunt, nec dum enim comprehendunt. *Per fidem enim ambulant, te-* *2. Cor. c.*
ste Apostolo, non per speciem. Cujus fructus est æternitatis gloria cum Deo, *5. v. 7.*
quem de facie ad faciem sine velamine in Patria videbunt. In ipsa enim divi-
nitatis suæ substantia eum aspicient. Nam teste Johanne scimus, *quoniam cum* *1. Job. c.*
apparuerit, similes ei erimus: quoniam videbimus eum sicuti est. Similes autem *3. v. 2.*
immortalitate atq; etiam impassibilitate Deo quidem erunt comprehensores.
Majestate verò non. Pax autem mentis iisdem non negatur. Quia de salute
propria ut qui certi, haud animo anguntur. Angore enim, qui prorsus à justi-
ficatis, oppositâ pâce, exul est ex incertitudine ortum habet. Siqui-
dem pax mentis non angorem, non anxietatem, sed requiem con-
scientiae atq; tranquillitatem eis tribuit. Ait enim glossa: *Habere pacem ad*
Deum, est habere pacem pectoris in presenti. Ex hoc autem pectoris requie ori-
tut summa fiducia accedendi ad Deum. Nam, teste Johanne: *si cor nostrum,* *1. Job. c. 3.*
non reprehenderit nos: fiduciam haberaus ad Deum. Ex fiducia formidinis o- *3. v. 21.*
mnis propulsatio, juxta illud Esaiae: *Ecce Deus Salvator meus, fiducialiter agam* *Ez. 12. v. 2.*
& non timebo. Ex formidinis propulsatione securitas, teste Spiritu Sancto: *2. Paral.*
credite in Domino Deo vestro, & securi eritis, ex securitate bilaritas teste eodem *c. 10. v. 20.*
Spiritu Sancto, secura mens, quasi iuge convivium, & alibi: divitis & pauperis si *Prov. c.*
est cor bonum, in omni tempore vulnus illorum bilaris. Ex hilaritate Gloria. *Glo-* *15. v. 16.*
ria nostra hæc est, testimonium conscientiae. *Quibus cum profecto hæsitatione* *Eccl. 26.*
non potest stare. Quia privative opponuntur. Pax enim pectoris, intrepi- *v. 4.*
dus accessus fidei ad Deum, certum & infallibile testimonium Spiritus Sancti, *2. Cor. c. 1.*
fluctuationem omnem excludit. Ecquis enim in tanta divina pace constitu- *v. 21.*
tus senserit unquam fluctuationem? Quare summam sentit securitatem &
tranquillam pacem. Ubiunque enim excluditur hæsitatione, ibi remissionis
peccatorum certitudo ponitur. Sunt enim hæ contrariae, ut calidum & frigi-
dum, quæ ab eodem subiecto invicem sese excludunt. Nam certitudo securi-
tatem mentis tribuit: Incertitudo fluctuationem atq; animi hæsitationem se-
cum trahit. Quum enim incertus est quispiam, semper hæsitat, quid statuen-
dum sit. Proinde eam incertitudinem exclusam esse Jacobus Apostolus, à
quocunq; fideli, volens, ait: *Si quis autem vestrum indiget sapientiam, postulet à* *Jac. 1. v. 6.*
Deo, qui dat omnibus affluenter, & non improperat: & dabitur ei. Postulet autem *6.*
in fide, in hil hæsitanter, qui enim hæsitat, similis est fluctui maris, qui à vento moveatur
& circumfertur. Qui, inquit Apostolus, suorum peccatorum pondere pressus
hæsitat super cœlestia petere præmia: is ita decidit à fide, quemadmodum flu-
ctus maris, qui citò transit ac recedit. *Quia non de clementia omnipotentis*
simi Dei, qui dives est in misericordia; quiq; solem suum facit oriri super bo-

nos & malos, sed de sua præsumit dignitate. Quâ præsumptione quidem infidelis revertitur, nedum vacaus. Dubius enim in fide, infidelis est. Quapropter quantumvis possulet, pulset, lachrymetur, non accipit, sed repulsa audit, atq; januam clausam invenit. Quare? quia dubitatione, fluctuatione, dupli animo ad Deum abundè dantem minimèq; improphanterem accessit. Quia genua ad petendum flectit, sed mente diffidit. Hic Deum tentat: non orat. Non perseverantiam in bonis operibus, non patientiam in tribulacionibus postulat. Nam fiducialiter accedendum est ad Deum, docente Apostolo Paulus. Ait enim: *adeamus ergò cum fiducia ad Thronum gratiae ejus: ut misericordiam & Gratiam inveniamus in auxilio opportuno.* Hac enim fiduciâ omnis servilis timor exul est. Nec enim timendum est, ubi Gratia regnat, ubi misericordia dominatur: ubi ipse judex caro & frater noster est, non jam judex, sed judicatus, ut nos in iudicatos atque indemnatos dimitteret. In Christo enim Iesu, in quo modò regnat Gratia & misericordia: ab omni damnatione liberati sumus. Proinde accedamus ad patrem per ipsum fide, non tantum quæ certo obtinemus præteriorum peccatorum remissionem, gratiamq; ne rursus in ea cadamus; sed etiam confidentia, constanter atque audacter ut certi de imetranda peccatorum venia eam petamus. Ait enim Apostolus: *In Christo Iesu Domino nostro, habemus fiduciam & accessum in confidentia, per fidem ejus.* Hic non generalem mysteriorum assensum, seu nudam notitiam exprimit Apostolus: Sed specialem fiduciam, quâ Dei gratiam credimus, quâq; peccatorum veniam certò habemus. Accedere enim ad Deum, & habere confidentiam, voluntatis sunt actus, non intellectus. Fiducia siquidem, quæ anxietati opponitur, cum suo contrario in voluntate est. Ejusque Objectum promissio est de Christo tantùm, cum suo merito.

Generalis autem assensus est in intellectu, cuius Objectum sunt omnia credibilia. Ideò hic differt à fiduciâ. Hac itaq; confidentiæ fiducia, cuius accessus ad Deum est summa cum certitudine conjunctus, accedamus, inquit Apostolus, petamusq; peccatorum remissionem, & de ea imetranda certi simus. Nam quemadmodum Hebrei aspicientes serpentem æneum in palo exaltatum, à serpenti ignitorum morsibus certò curabantur. Ita hujus fidei aspectu Christum Iesum in cruce passum fideles intuentes certò sanantur, ac liberantur à morsibus dæmonum: qui veneno peccati & malitiæ pleni sunt. Et quemadmodum intuitu serpenti erecti, qui Christi fuit figura certam habebant vitam aspicientes temporalem: ita hâc verâ fide in Christum credentes certam habent vitam æternam, cuius illa figura fuit. Ait enim Dominus Je-

Job. 3. v. 14. 15. tract. 12. in Job. Ps. 2. v. 13. *Sicut Moses exaltavit serpentem in deserto: ita exaltari oportet Filium hominis: ut omnis, qui credit in ipsum, non pereat, sed habeat vitam æternam.* Cui Salvatoris autoritati ita subscribit S. Augustinus: *Quomodo, inquit, qui intuebantur illum serpentem: non peribant morsibus serpentium: sic qui intuebantur fide mortem Christi: sanantur à morsibus peccatorum.* Sed illi sanabantur à morte ad vitam temporalem: hic autem ait, ut habeant æternam: *Hoc enim inter est inter figuratam imaginem: & rem ipsam.* Figura præstabat vitam temporalem: Res ipsa, cuius illa figura erat, præstat vitam æternum. Habemus ergò hac confidentiæ fiducia æternam vitam nedum certam peccatorum remissionem. Proinde qui escimus, pacem habeamus, confidentes simus: quia certò hujus fidei virtute Christum passum intuentis beati erimus, nedum securi. Ait enim Spiritus Sanctus per os serenissimi vatis. *Cum exarserit in brevi in eis beati omnes, qui confidunt*

confidant in eo. Ubi doctorum Aquila S. Augustinus, ita pronunciavit. Id est,
 cum vindicta & venerit: quæ impiis & peccatoribus preparatur non solum eos non at-
 tirget, qui confidunt in Domino: sed etiam ad regnum illis instruendam & subliman-
 dum proficiet. Non enim dixit: cum exarserit in brevi ira ejus: securi omnes, qui
 confidunt in eo: tamquam hoc solum inde habeant, quod non puniuntur: sed beati di-
 xit: ubi est bonorum omnium summa & cumulus. Quare hæc confidentia & fiducia.
 qua in Domino confidimus, inq; ejus meritis nitimur: cum certi ac securi su-
 mus, tūm vel maxime beati erimus. Nihil præterea querimus. Contenta
 enim sumus. Quandoquidem beatitudo omnium bonorum est cumulus,
 nedum summa satietas, juxta illud: satiabor cum apparuerit Gloria tua. Hu-
 jus autem hæredes quidem sumus, ait enim Apostolus: Non enim accepisti Spi-
 ritum servitutis, iterum in timore sed accepisti Spiritum adoptionis Filiorum Dei, in
 quo clamamus: Abba (Pater) ipse enim Spiritus, testimonium reddit Spiritui nostro,
 quod sumus Filii Dei. Hic dubitare amplius de peccatorum venia, de Gratiæ
 certitudine nefas est quidem. DEUS enim est, qui filiorum adoptionem testi-
 ficatur, qui in cordibus nostris clamat, Pater, cui maximè credendum est. Is
 enim testificare falsa non potest. Est DEUS prima veritas, quæ est mensura
 & causa omnis alterius esse. Quid autem hoc summæ veritatis testimonio ve-
 rius? quid certius? nec enim humanum est quod fallit, quod illudit, quod
 mutabile, quod variabile est: Sed DEUS verax, qui mentiri non potest, nec ar-
 guit quoquam mendaciis. Est autem, inquit Apostolus: Deus verax: omnis
 autem homo mendax. Quare haudquam eo hanc nobis testante gratiæ certi-
 tudinem, dubitandum est. Eo enim in cordibus nostris clamante (Abba, Pa-
 ter,) omnis anxietas tollitur, eo attestante nulla ambiguitas relinquitur. Unde
 S. Johannes Chrysostomus ait: Quando vero Spiritus testatur quoniam relinquitur Rom. 14.
 ambiguitas? (Et paulo post) suprema illa Essentia, quæ & hoc ipsum largitur, quod in Epist.
 promittit, atq; adeo orare etiam jussit, testimonium perhibente, quisnam de dignita- ad Rom.
 te hæc deinceps dubitare audebit? Et S. Bernhardus: Si credis, inquit peccata tua Serm. 1.
 non posse deleri, nisi ab eo, cui soli peccasti, & in quem peccatum non cadit, benè facis, de An-
 sed adde adhuc, ut credas, quia per ipsum tibi peccata donantur. Hoc est testimonium, nuncia-
 quod perhibet in corde nostro Spiritus Sanctus, dicens: dimissa sunt tibi peccata tua. tione.
 Sic enim arbitratur Apostolus gratias justificari hominem per fidem.

Inter Mercatores cui jam data est arrha in testimonium futuræ emtionis
 atq; venditionis: is certus est de foro tenendo. Itidem clementissimus atque
 pientissimus, Pater, Cœlestis fori præfctus, volens securitate quadam cinge-
 re suos fideles & de gratiæ certitudine certos reddere, non est designatus Spi-
 ritum Sanctum suum in arrham & pignus gratiæ eis dare: Nedum ejus gratiam, I. Job. v.
 testimonium, & suam fidem. Ita est, teste Johanne Evangelista, ait enim: in 4.v.13.
 hoc cognoscimus, quoniam in eo manemus, & ipse in nobis: quoniam de Spiritu San- 2. Cor. 1.
 tho suo dedit nobis. Cui item subscriptit Apostolus Paulus. Qui & signavit nos, v.22.
 & dedit pignus Spiritus in cordibus nostris. Et alibi: in quo & credentes signati estis Epb. 1.v.
 Spiritu promissionis sancto. Qui est pignus hæreditatis noſtre. Et alibi: Qui au- 13.
 tem efficit nos in hoc ipsum, DEUS, qui dedit nobis pignus Spiritus. Ubi subdit 2. Cor. 5.
 Hugo Cardinalis, per quod sit confirmatus & securus. Hoc ipsum hæreditatis v.5.
 nostræ pignus præfiguratum est per fructus sanctæ terræ, quos in prægustatio-
 ne & arrha habenda & possidenda illius terræ, prout mandaverat Deus per Mo-
 sen famulum suum, exploratores inde attulerunt Israelitico populo, affec-
 rantes

Num. 13. rantes cum de illius possessione. Cur quæso hanc terram Israelitico populo
v. 24. promiserat Deus? Cur fructus afferri in prægustationem, nedum in ostensionem jussit? an ut dubium atq; incertum de illius possessione eum redderet? Nequaquam. Imò verò ut magis magisque eum animaret, atq; in sua promissione confirmaret. Eodem certè modo nobiscum egit Deus dans Sp. S. suum in cordibus nostris clamantem, nedum fidem & sacramenta: ut nos in sua promissione confirmaret, atq; immota cordis fiducia, quæ ad cœlum dicit, atq; introducit, animaret: non autē, ut dubios actimidos, quorum pars est mors secunda, efficeret. Neque enim timidos, neq; incredulos nos ei vult esse Deus; sed de sua misericordia gratis nobis exhibita suisque promissionibus præsumentes: Nihilque ei promittenti detrahentes; Quotquot enim ei in deserto detraxerunt, neq; crediderunt, hi ibidem perierunt: terramq; promissam nequaquam intraverunt, nedum possederunt. Quoniam increduli fuerunt. Est enim Deus fidelissimus in promissis, cui vel maximè credendum est. At illi increduli ei fuerunt, propterea perierunt. Nos verò fide illuminante certò in eum credimus, ac nequaquam dubitamus, quin ultra promissum reddat, nedum promissum solvat. Promiserat enim omnipotentissimus atq; clementissimus Deus pientissimo Ezechiæ Regi, teste Esaiæ Propheta, Regem Assyrium Hierosolymam nec ingressurum nec possessurum: nec sessurum in ea, nec impetraturum: sed liberatum iri, at ultra huic liberationis beneficio necem centum octoginta quinque mille hominum Regij exercitus Assyrij addidit. Promiserat quem elegisset sibi in Sacerdotem ex filijs Israel, illius virgam germinatum iri, sed cum hoc fructum fecit, nedum fronduit & floruit. Item Zachariæ illius sanctissimi vatis, atq; præcursoris Johannis Patri pro populo oranti ac gratiam petenti sobolem addidit, nedum ejus exaudita est deprecatio. Quid plura? regi Salomoni sapientiam petenti, divitias & gloriam addidit nedum sapientiam donavit. Nimirum dat omnibus affluenter. Potens est enim teste Paulo Apostolo, plus dare, quam nos sciamus illum rogare. Ait enim: *Ei autem, qui potens est omnia facere superabundanter quam petimus aut intelligimus, secundum virtutem qua& operatur in nobis: ipsi gloria in Ecclesia, & in Christo Jesu, in omnes generationes seculi seculorum, Amen.*. Quod ex his constat, Deum ultra promissum dare. Promisit autem geminatio cum juramento, nobis in eum crehentibus ac vitam æternam potentibus, nedum quicquid ad hanc pertinet, daturum. Ait enim: *Amen, Amen dico vobis, si quid petieritis Patrem in nomine meo, dabit vobis.* Ubi glossa: *Amen, Amen, quod est juramentum ut de impetracione certi simus: quia dubitatio impedit orationem.* Bis autem dicit Amen, propter duplum certitudinem. Homines enim solent duplicitate decipere: aut omnino non reddendo promissum aut diminuendo, sed Dominus quod promittit, solvit. Unde Psalmus, quæ procedunt de labiis meis non faciam irrita. Sed etiam ultra promissum reddit. Arqui certitudo gratiæ ad vitam æternam pertinet. Est enim hac illius prægustatio quædam modò in spe, quam postea in re, Deo dante, habebimus. Quare eam dat. Si autem dat, habemus; si habemus, certi sumus, non ergo est quod dubitemus. Quia eam in cap. 7. ille pollicitus est, in quo semper, est, fuit: & nuuquam, non, qui semper libr. Sap. promissum duplicat, ac multiplicat, nunquam demit nec minuit. Prout pulchre scribit Johannes Lorinus, dicens: *Est porrò liberalis & munificus Deus, plus largiusq; tribuens, quam pollicetur.* Juramentum autem hoc alibi clarius ac manifestius sic pronunciaverat Christus Dominus, dicens: *Amen, Amen dico vobis,*

dico vobis, quia qui verbum meum audit, & credit ei, qui misit me, habet vitam
eternam; & in judicium non venit, sed transiit à morte in vitam. O Clem-
tiam! O Misericordiam! Deus ut hominem ad se attrahat, jurat, & adhuc
homo dubitat. Opræposteram hominis pietatem! O cœlesti fulmine pro-
fligandam impietatem! Hæc enim Deum perjurum intendit facere, nedum
mendacem ostendere. Nam eo promittente dubitat: eo jurante angitur! Cui
nec opus erat juramento. Deo enim sine juramento credi oportet. Nec e-
jus fidelitas atq; veritas eum jurare patitur. Si enim gravi viro narranti,
aut promittenti sine jutamento credendum est, multò magis DEO promitten-
ti sine juramento credamus, necesse est. Juxta illud Johannis Apostoli. *Si*
testimonium hominum accipimus, testimonium Dei maius est. Et tamen benignis-
fimus Pater hominum consuetudini condescendens, qui aliquando promissi-
onem juramento confirmare, atq; astringere solent: nec est intuitus suam di-
gnitatem, juravit, ut abundantius, teste Apostolo, immutabilem atq; etiam
immobilitatem sui consilij hæredibus ostenderet. Ostenderat enim abun-
danter per promissionem, hanc sui consilij immobilitatem: abundantius
autem per juramentum declaravit. *Ut per duas res immobiles (promissionem vi-
delicet & juramentum) quibus impossibile est mentiri Deum, fortissimum solatum,*
habeamus, qui confugimus ad tenendam propositam spem. *Quam sicut anchoram*
habeamus animæ tutam ac firmam, & incidentem usq; ad interiora velaminis. Ful-
mina hæc sunt contra adversarios Gratia certitudinem negantes, atque ani-
mas in obscuras turbulentissimarum fluctuationum tenebras conjicientes. Ait
enim Apostolus, ut nos, quibus facta est promissio, atq; per juramentum at-
testatio, fortissimum habeamus solarium: non autem, ut, qualecunq; solati-
um. Hæc est (Sapientissimi Auditores,) illa fiducia, quæ fidelis cœlestia spe-
culatur, quaq; tanquam in terribilissimo speculo omnes hostium insidias circum-
spicit atque avertit. Terrena autem omnia respicit & despicit. Hac, quem-
admodum anchora in littore fixa contra ventorum flatus navem tenet, ne
mergatur: ita fidelis justificatus ne succumbat contra persecutorum
ac temptationum impetus, firmiter tenetur acfirmatur. Hac
denique fatus justificatus in judicium æternæ condemnationis,
& commeritæ mortis non venit: sed jam antejudicij tempus à mortis æ-
ternæ obligatione ad vitam æternam transiit. Quam justificatus in præsenti
quidem vita consequitur. Quia eam habere dicitur. Ait enim Dominus
Iesus: *qui credit ei, qui misit me, habet vitam eternam.* Inchoativè quippe ha-
bet fidelis justificatus in se vitam æternam manentem, quæ in Dei cognitione,
atque ejus adoptione consistit. Quapropter quod dubitet, quod angatur,
ei non relinquitur. Omnis enim dubitatio tollitur, omne iter planæ anxieta-
ti prohibetur. Quia Deus confirmationis atq; etiam juramenti verbo utitur.
Proinde pulchrè S. Hieronymus ait: *Idcirco jurat DEUS, ut, si non credimus*
DEO promittenti, credamus saltem pro salute nostra juranti.

Ecclesiastici, (Sapientissimi Auditores) singularem illam admonitio-
nem, qua ut eos, qui ante nos fuerunt, intueamur hortatur, silentio prætere-
undam non esse, existimavi: *Respicite, inquit, Filij nationes hominum: & sci-
tote, quia nullus speravit in Domino & confusus est.* *Quis enim permanit in man-
datis ejus, & derelictus est, aut quis invocavit Deum & despexit illum?* Quasi di-
cat, nemo fideliter Dominum invocavit, humiliterque eum deprecatus est, &
despexit illum. *Quia omnis, qui invocaverit nomen Domini salvus erit.* Nemo
speravit &

speravit & derelictus, atque in spes sua frustratus est. *Quia spes non confundit.*
Est enim Deus misericordissimus ac pientissimus in vocantibus eum. Proinde
horū exempla, qui in eum credidernnt, timuerunt, atq; invocaverunt: ante
oculos nobis ponens Siracides admonet, ut nos, illorum fidem imitantes, eis-
Gen. 4. dem animemus. Memores videlicet quomodo Abel acceptabiliorem hosti-
Matt. 23. am ampliusq; primus obtulerit fide sacrificium, qua testificationem de sua ad-
v. 3. & 5. eptus est justitia. Cujusque sanguis etiamnum nos instruens alloquitur, ut e-
Gen. 5. jus exemplo confortati solatium habeamus, neque dubitemus. Quomodo
v. 16. Enoch malis Caini in Abel non fuerit eversus, nec illum ultus, sed fide Deum
honoraverit, relinquens ei vindictam: & illi acceptusest, qui demum ne mor-
tem videret in paradisum translatus est. Quomodo fidelis Nohæ Dei admo-
Gen. 6. v. nentis de fine ac perditione impiorum credens responso aptaverit arcam in-
13. salutem domus suæ: aptansque prædicaverit incredulis mundanis divinam
Exod. 2. venturam iram. Et institutus sit justæ hæres. Quomodo Moses fide animo-
v. 15. sus factus Pharaonis Filiatione se spoliaverit: eligens magis pati, quam affluere
Ægyptiorum delitiis atque etiam divitiis: honoremque Regni, quod ei, ut
Pharaonis hæredi offerebatur, cum voluptate & divitiis, despiciatui duxerit.
lib. Jos. Quomodo Abraham credentium Doctor fidelissimus recta voluntate atque
24. v. 2. veritate Deum exquisiverit, obediverit, atq; ad ejus vocem exixerit, quanquā,
Gen. 12. v. quō iret, nesciebat: nam fide confortatus nequaquam dubitabat. Hic quan-
12. & c. 22. quam progenitorum nullum habuit exemplum, teste divinâ Scripturâ, ad fidē
v. 10. unius Dei ducens: firmisrimè tamen adhærens Deo, ejus fidem & cultum aper-
tè prædicavit, sua omnia propter illum reliquit, & contempsit. Tentatus vir
gloriosus ut alijs fidelitatis atq; virilitatis esset exemplum, semetipsum exposu-
it, offerens suum unigenitum filium: in cuius oblatione omnia, quæ Dei e-
rant, ipsi contradicere videbantur. Quia fides præliabatur fidei, & præceptum
promissioni. In illo enim, quem sacrificandum ipsi præcepit Deus, semen-
promiserat, quod orbem implere debebat. Inter tantas Majoresque pugnas
vir gloriosus Abraham non stupuit, nec conquestus est dicens: deceptus sum.
Rom. 4. v. Sed contra spem, in spem credidit. In promissione etiam Dei non basitavit diffiden-
18. & 20. tia: Sed confortatus est fide, dans gloriam Deo: plenissimè sciebat, quia quacunq;
Job. 10. promisit Deus, potens est & facere &c. quid dicam de Josua, qui fide non dubi-
v. 12. tavit Soli & Lunæ præcipere? quid de Davide Adolescenti, horrendum atq;
1. Reg. 17. immane monstrum Goliam aggrediente? quid de Gedeone, qui accepto à Do-
v. 44. mino velleris signo, fide munitus cum trecentis viris aggressus est Madianitas?
Judic. 6. quid de Barach, qui ad uxoris suæ exhortatioem prophetantis irruit in Sissa-
v. 12. ram? quid de Rahab pellice, quæ mox cum increduliscivitatis Jericho peritu-
Judic. 4. ta, auditio de Deo omnipotente ab exploratoribus Evangelio credidit, credens
v. 14. justificatur? Quid deniq; de nostris dicā pro Christo occisis martyribus, qui tan-
Jos. 2. v. quā ad nuptias adibāt supplicia, sustinētes acerbissima tormenta, qui nō dubita-
4. bāt, sed fide de remunerationis præmio certissimi erant? Fidē n. nō conjecturā,
Ebr. 12. nō æstimationem, sed certitudinē, sed substantiam fixam atque immotam
v. 1. in corde fidelium, juxta Apostolicam definitionem arbitrabantur. Quisnam
tantorum Sanctorum, qui fide placuerunt, exempla, quæ teste Apostolo, tan-
quam nubes nos ab ardore tribulationum protegunt, atque ab æstu hesitatio-
num refrigerant, aspiciens, de peccatorum remissione dubitabit, nisi forte
qui perdidit sustinentiam ac fiduciam? nisi qui articulum fidei, quo remissi-
onem peccatorum credimus ac petimus, negant? nisi qui Christi sanguinem
maximam

maximā contumeliā afficiunt, nedum justitiam spernunt? nisi qui fidem conjecturam atq; estimationem, non certitudinem afferunt? nos autem fide revelante & acclamante remissionem peccatorum credimus: nedum speramus. In Christi justitia, quæ perfecta est, acquiescimus. Sanctorum exemplis, qui DEO placuerunt, solatium habemus. *Quaecunq; enim scripta sunt, ad nostrara doctrinam scripta sunt, ut per patientiam & consolationem Scripturarum, spem habeamus.* Quare non est, quod dubitemus. Nam teste Petro Apostolo, atque adeò universa Scriptura, idem perhibuit testimonium Deus: eundem & dedit nobis Spiritum, eadem dona, eandem fidem, nihil discernens inter nos & illos. Ait enim: *Qui novit corda Dei, testimonium perhibuit, dans illis Spiritum Sanctum sicut & nobis. Et nihil discrevit inter nos & illos fide purificans corda eorum.* Hæc autem fides, quæ purificantur corda credentium, ut verè purificantur in dubia, & non fluctuans esse debet. Quia fides omnem prorsus excutere debet dubitationem, ut peccatorum certam obtineat remissionem, si enim vacillat fidelis, & dubitatione angitur: à divinâ misericordia, quæ pœnitentium est advocata, suâ dubitatione vacuus procul dubio revertitur. Verus enim fidelis certam ac firmam fiduciam de benevolentia divina concipere debet: à qua si deflectit, dubius quidem in fide convincitur. Ac proinde infidelis. Fides enim certitudinem ac firmitatem præexigit. Prout concinnè scripsit Alphonsus de Castro, dicens: *ut aliquid fides verè appelleatur, certitudinem exigit & firmitatem: in eo, qui eam tenet, alioqui si certitudo aut firmitas absit, & scrupulus aliquis urget, ea non fides, sed opinio aut dubitatio censabitur.* Hac enim solaratione fides separatur ab opinione, quod qui credit, tenaciter adharet, à nullo impellitur, ut eum in oppositam partem deflectere valeat. Qui autem opinatur, sic accedit sua sententia, ut aliquantulum habitet, & mobili intellectu assentiat. & opinione minimè in unum coire possint, multò ergo difficilius coibunt fides & dubitatio, cùm hæc magis pugnet inter se. Ideò Apostolus Jacobus, ait postulet autem infide nihil habitans. Qui enim habitat, similis est fluctui maris, qui à vento moveatur & circuatur. Non ergo estimet homo ille quod aliquid accipiat à Domino. Colligitur ergo, manifestè eum, qui dubitat, minimè credere. Atqui nos nequaquam dubitamus, sed firmiter credimus, atq; fiducialiter eà spe speramus; de qua Gentium Doctor pronunciavit, dicens: *Spes autem non confundit: quia charitas Dei diffusa est in cordibus nostris, per Spiritum Sanctum, qui datus est nobis.* Ubi Hugo Cardinalis mentem Apostoli declarans, sic subjunxit. *Quasi dicat, verè non confundit spes: quia de hoc, quod speramus, jam habemus bonam arrham videlicet Spiritum Sanctum: quem habere dicimus in arrham, quando dat nobis spiritualem jucunditatem: in pignus autem, quando facit nobis securitatem quod habemus gaudia paradisi.* Quapropter verè fideles sumus: quia in fide nō dubitamus atq; adeò ejus certitudine remissionem peccatorum certò credimus. Sed quispiam hoc ipsum melius retorqueret in adversarios. Sic, *Colligitur ergo manifestè, eum, qui dubitat, minimè credere.* (Hæc illorum est sententia) atqui ipsi dubitant. Quare minimè credunt. Jam verò, (Sapientissimi Auditores,) quantum angustia temporis passa est, ex sacris literis gratiæ certitudinem probatam atq; ostensam esse arbitror: nunc primum de dubitatio[n]is deformitate, tūm de adversariorum objectionibus, post de harum solutione, quām brevissimè differendum superest. Deformitas itaq; dubitatio[n]is maximum quidem est vitium. Hæc enim fidem exinanit, promissionem irritam, Christi passionem inutilē, divinam gratiā inanem, Deum denique facit

C

perjurum,

lib. 1. ad
vers. bæ
ref. c. 10.

Rom. 5.
v. 5.

perjurum, nedium mendacem. Et verò fides exinanitur, atq; irrita sit dubitatione promissio. Quia his, quibus Deus promiserat Abraham, eum habituum imitatores suæ fidei præferuntur, propriæ dignitates. Nam qui multa habet bona opera, is ex opinione adversariorum certus est de sua salute: nedium summa crigitur fiduciâ ad sperandum eam: qui verò non, is fluctuat, a chæficatione angitur de illa consequenda. Quasi verò ista plus impetrarent, & conscientiam pacarent, quām fides in Christum. Hæc est lex, quæ pœnam, atq; etiam vindictam operatur: quaq; Deus magis tentatur atq; irritatur, quām placatur. Deus enim concedit pacem conscientiæ per fidem Christi, post justificationem seu peccatorum remissionem, quam fideles habent in verâ fide, atq; usu Sacramentorum.

Justificati ex fide, inquit Apostolus, pacem habemus ad Deum per Dominum nostrum Jesum Christum. Ubi glossa: *Hic appellat justificationem, peccatorum remissionem, vel recessum à peccatis, & detestationem, peccandi, quam constat, præcedit motus fidei, quo merentur peccatorum remissionem.* Isti autem contra, quam ipse concessit, ac præcepit, laborant. Dubitant enim an certò sint fideles in gratia, post hanc peccatorum remissionem. Hoc planè modo Deus irritatur, nedium tentatur. Quia fides ei non habetur. Deum quippe tentat, qui aliter, atq; ipse præcepit, facere allaborat. Hoc est est profectò exinanire fidem, hoc abolere promissionem: quod fit, ubi de salute perpetuò asseritur esse dubitandum. Deus autem fit perjurus ac mendax (ut dictum est) & Christi passio, à qua omnis gratia & peccatorum est remissio, fit inanis; Quia Deus testatur, nos ita suos esse adoptivos filios, & Christi coheredes: ut Christus est Filius naturalis sibi & consubstantialis: in quo Pater complacuit, & per quem, teste Apostolo Paulo, omnes in eum credentes, Patri placuerunt, ac grati fuerunt, sunt erunt. *In laudem, inquit glorie gratiae sue, in qua gratificabit nos in dilecto Filio suo.* Deus euim beneplacito suæ voluntatis per Christi passionem & fidem ad majorem suam gloriam, atque immensæ bonitatis manifestationem, mundum perditum sibi reconciliavit: dans universalis redemtionis beneficiū: & verâ fide in eum credentibus, particularis remissionis peccatorum in præsenti gratiam, & in futuro seculo gloriam. Terste eodem Apostolo. *In quo, inquit, habemus redemtionem, & remissionem peccatorum.* Et Johanne Apostolo, qui habet Filium, habet vitam, & Davide serenissimo Rege, & sanctissimo vate. *Gratiam & gloriam, inquit, dabit Dominus.* Ubi Doctorum Aquila, Augustinus sic scriptum reliquit. *Tanta, inquit, dat & malis, & tibi nihil servat?* Falsum est quod tibi promisi? servat, securus esto. *Qui misertus est tui, cum esses impius: deferet te, cum factus es pius?* Qui peccatori donavit mortem Filij sui: quid servat, salvato per mortem Filij sui? securus ergo esto. Tene debitorem, quia credidisti in promissorem. Filius quippe Dei tum à pœnâ, tum à culpâ liberavit in se credentes, atque assecuravit: qui eum habent per fidem & gratiæ conservationem. Quorum, teste Johanne, & inhabitator est. *Adeum, inquit. veniemus, & mansio nem apud eum faciemus.* Dubitatio autem hæc omnia deformans introducit desperationem, ac fidelem Dei redarguit promissionem: oppugnat conscientiæ tranquillitatem, & Christi opprimit laudem, gloriam atq; veritatem. Quam illa quidem suo impulsu abjicit, nedium projicit. Proinde ea arguitur,

Matt. 14. fides autem suadetur & fiducia confirmatur. *Habete, (inquit, Salvator) fidu ciam, ego sum, nolite timere.* Quemadmodum enim nostra præsumptione & c. 31. v. 21. dubitatione cadimus è nido divinæ gratiæ: ita fide eam, ejusque datoris teste,

Spiritu

Spiritu Sancto, habemus præsentiam. Quoniam invenitur, inquit, ab his, Sap. 1. v.
qui non tentant illum: apparet autem eis, qui fidem habent in illum.

1.2.

Jam hic angustè dubitationis deformitate visâ sic, ad fundamenta, quibus Adversarij gratiæ certitudinem fidelibus pœnitentibus, negant, nedum concutere tentant, transeo videnda. Sic itaq; ex divina Scriptura argumentantur: & præcipue ex Salomonis concionibus: nescit homo, utrum amore, Eccl. g. v.
an odio dignus sit. Item ex Ecclesiastico: de propitiatio peccato noli esse sine metu: 1.
neg, adjicias peccatum, super peccatum. Præterea ex proverbiis Salomonis. Eccl. 5. v.
Quis potest dicere mundum est cor meum, & purus sum à peccato. Et ex A- 5.
postolorum Epistolis Petri & Pauli docentium timore & tremore esse quæren- Prov. 20.
dam nostram salutem. Unde apparet nos non esse certos de DEI gratia, cer- v. 9.
titudine fidei! At etiam rationes addunt, quibus probant gratiæ certitudinem Phil. 2. v.
esse intolerabilis arrogantie. Qui enim cognoscit & certò credit se esse in 12.
gratia apud Deum: is superbit ac sui æstimatione tumescens, alios præ se con- 1. Pet. 1. 17.
temptui habet. Nam is se justum, alios manifestos peccatores cognoscit. De-
inde hæc certitudine gratiæ, Christiani evadunt somnolenti, ac bonorum o-
perum incuriosi. Quare hoc aspectu utilis est gratiæ incertitudo. His ratio-
nibus, & similibus testimoniis tūm Scripturæ, tūm etiam Patrum, suam in-
certitudinem de divina gratia amplificare solent adversarij. Verum enim ve-
ro, quamvis hæc speciosæ & plausibiliter admodum adduci videantur:
tamen, si perpendantur certè, phaleras tantum & fucum aliquem, ni-
hil veri solidiq; præ se ferre intelligantur. Nam si certitudo gratiæ superbiam Matt. 9.
gignit (ut ajunt) cur eam Deus speciali revelatione manifestat? quod utique v. 24. 22.
adversarij concedunt. Cur Christus Dominus eam suadet? Itane Deus, qui c. 14. 17.
superbis resistit, humilibus autem dat gratiam, superbiæ autor est? Itane Jac. 4. v.
Christus Jesus humilitatis Doctor, nedum exemplar, temeritatis minister fu- 6.
it? Ecquis tales affanias, ne dicam blasphemias, pronunciare audeat nisi forte
qui deliret? Quoniam, et si Christum Dominum confidentiam tām remisso-
rum, quām remittendorum peccatorum suasisse legitur: superbiæ tamen,
ac temeritatis occasionem ministrasse, nequaquam deprehenditur. Fiducia
(Sapientissimi Auditores) certa de peccatorum remissione non gignit super-
biam. Quia non desuorum operum dignitate præsumit; sed de Christi ju-
stitia, quod habet, desumit. Justitia autem inhærens adversus
Deum insolecit ac proximo insultat. Quod utriusq; justitiæ exemplo est
Pharisæus bis in Sabbatho jejunans, ac de sua dignitate præsumens: Et Publi-
canus se humilians, & in divina misericordia confidens. Hic enim propitia-
tionem, ut peccator, petebat: ille autem de sua infaniens justitia, ut viperat-
um progenies, adversus Deum se erigebat, propterea hic prostratus erigitur,
ille erectus prosternitur. Quia maledictus homo, qui confidit in homine, & à Jer. 17. v.
Domino recedit cor ejus. Benedictus vir, qui confidit in Domino, & erit Dominus fi- 5. 5. 7.
ducia ejus. Nos itaq; publicanum imitantes de nostra justitia prorsus despera-
mus, nedum dubitamus: gratuitam Christi justitiam ex qua omnis gratia &
justitia est, apprehendimus. Et hac nequaquam dubitamus quin certi simus
& confidenter, atque etiam audacter cum serenissimo Rege clamamus: in-
te, Domine, speravi, non confundar in eternum: in justitiam tuam libera me. Cu-
jus personam assumens Sanctus Augustinus, sic loquitur: Nam si attendis ad
justitiam meam, dannas me. In tua justitia me crue. Est enim justitia Dei:
qua & nostrafit: cum donatur nobis. Ideo autem Dei justitia dicitur, ne homo se
putet à

putet à seipso habere justitiam. Sic enim dicit Apostolus Paulus: credit in eum, qui justificat impium. Quid est, qui justificat impium? qui ex impi facit piu. Deputatur fides ejus ad justitiam. Christiani autem hāc justitia non sunt somnolenti: sed pro accepto justificationis beneficio, ad agendas Deo gratias magis prompti. Quia certò acceptæ gratiæ, quò magis recordantur: eò amplius ad gratiarum actionem compelluntur: timentes ne in gratitudinis arguantur.

Exod. 15. Ita populus Israeliticus à Pharaonis servitute liberatus, Deo egit gratias. Ezechias Rex pientissimus, pro longatae i vitâ egit gratias. David divina gratia contra Doëg coronatus palam dicebat. *Confitebor tibi in seculum, quia fecisti.* Ubi S. Augustinus sic exclamat: *Magna confessio quoniam tu fecisti.*

Ez. 38. v. **v. 1.** **Ps. 51. v. 9.** **10.** *Quid fecisti, nisi hac ipsa, quæ supra dicta sunt: ut tanquam oliva fructifera in domo Dei, sperarem in misericordia Dei in eternum: Et in seculum seculi? Tu fecisti impius justificare se non potest: Sed quis est, qui justificas credenti, inquit, in eum, qui justificat impium. Quid enim habes, quod non accepisti? Si autem accepisti, quid gloriaris, quasi non acceperis: quasi ex te habeas? absit, ut ego sic gloriari, sit iste, qui oppositus est Doëg, qui tolerat Doeg in terra: donec emigret ille de tabernaculo, Et eradicetur de terra viventium. Non glorior quasi non acceperim: sed in Deo glorior. Et confitebor tibi, quoniam tu fecisti: Id est, quia tu fecisti: non ex meritis meis: sed ex misericordia tua.* Unde patet, fideles habitæ certæ gratiæ, non fieri segnes & desides, sed confitentes & gratias agentes. Salomonis vero auctoritas allegata certitudinis de divina gratia beneficium non labefactat. Quia vitiosè adducitur. Nam cum adversariis contra venit: qui conjecturali justificatis concedunt certitudinem. (Illa autem auctoritas omnem negat certitudinem) tum vel maximè fidei repugnat. Neq; impij gravissima scelerata operantes dubitant, quin sint odio digni: cum certissimo legi testimonio convincantur, nedum conscientiæ esse actu obnoxios divinæ iræ, atque etiam Dei odio dignos. Quare ibi Salomon non loquitur de rebus ad fidem pertinentibus: Sed de externis eventis humanarum rerum, è quibus nemo potest dijudicare, an homines in hac vita displiceant, vel Deo placeant. Quia omnia tam prospera, quam adversa omnibus æquè eveniunt, tum piis, tum impijs. Ita intellexit illum locum Cajetanus, dicens, significat Salomon, ex rebus externis nos non posse discernere bonum aut malum. Id ipsum intellexit Pineda in Jobum significat, inquit, Salomon ijs verbis, omnia in futurum incernunt, magnam rerum humanarum confusionem cum bona malis, Et mala bonis permisceatur. Proinde ex isto loco Ecclesiastes contra gratiæ certitudinem nihil prorsus concluditur. Concedimus enim ex eventis externæ fortunæ pio & impio communibus, non posse colligi, divini amoris, vel odi certitudinem. Tum Ecclesiastici testimonium non adversatur gratiæ certitudini. Quia illud sollicitudinem cavendorum in posterum peccatorum injungit: atque illorum præsumptionem & carnalem securitatem reprehendit: qui proposita sibi spe futuræ veniæ pergunt in peccatis, accumulantes peccata peccatis. Hujus explicationis testis est Cornelius Jansonius, qui sic scribit: *Gracè legitur, de propitiacione noli esse sine metu, Et intelligitur de obtainenda remissione peccati perpetrandi contra præsumptionem, non de propitiatio perpetrato, ut habet vulgata, cui textus repugnat.* Non ergò admonet, ut dubitemus de præteriorum propitiatione: tit Sacro. Sed ut caveamus futurorum peccatorum præsumptionem. Quod & nos staboscus tuimus, ac plena voce clamamus: peccatis contra conscientiam perpetrandis part. 3. deo fidem excuti, Spiritum Sanctum expelli, gratiam Dei, & salutem æternam amitti. Ti-

mitti. Timore verò Domini firmari. Quia per timorem Domini firmiter *fens. Bel-*
ac perseveranter homo stat, atque virtutibus ornatur. Est enim hominis cu-*larm. c. 6.*
stos Domini timor. Nam sine eo cum virtutum ædificium, tum vel maxi-
me conscientiæ pax subvertitur. Juxta illud. *Si non in timore Domini tenueris*
te instanter: citò subvertetur domus tua. Pòst proverbiorum autoritate gra-
tiæ certitudo stabilis atque immobilis manet. Quia ibi loquitur Spiritus
Sanctus de peccatoribus, in peccato perseverantibus: quibus nec nos gratiæ
certitudinem promittimus. Dicimus enim peccatorem pœnitentem, dolen-
tem, gementem atque in firmo proposito de cætero non peccandi perseveran-
tem esse certum de gratia Dei, certitudine fidei: Eique esse remissa peccata.
Quod & Hugo Cardinalis jam dudum ante Lutherum docuit. Ita enim scri-*Prov. 28.*
bit respondens ad objectionem suam. *Dicimus quod quilibet dignè pœnitens*
& in firmo proposito non peccandi de cætero persistens: si diceret mundum est cor me-
um: verum diceret, licet multæ peccata perpetraverit: quia uti dicit Beda super Lu-
cian capite quarto. Super illud, & statim demisit eam febris. Et super Marcum
capite primo idem dicit Glossa. Ubi etiam loquitur de Socru Simonis: Pius DEUS
pè pœnitentibus, aut non intellecta intelligere facit, aut non intellecta condonat. Un-
de & Glossa hic dicit: non dicit Salomon, quis habet mundum cor: qui a dicitur Matth.
quinto: Beati mundo corde. Et Psalmus, quis ascendet in montem Domini, &c.
Postea dicit: Innocens manibus & mundo corde. Reliquis deniq; testimoniis al-
legatis, & allegandis, aut docetur desperatio de justitia propria, & dignitate
operum: aut timor filialis agnoscens Dei judicium atque vindictam adver-
suspeccata: Ac injungitur pia sollicitudo de cavendis lapsibus contra conscienciam:
dubitatio verò nequaquam. Ita est teste doctorum aquila Augusti-
nino quædam illorum testimoniorum exponente. Ait enim ibi: videbunt justi
& timebunt. Quare timemus? quia dixit Apostolus: in timore & tremore vestram
ipsorum operamini salutem. Quia dictum est in Psalmo: Servite Domino in timore,
& exultate ei cum tremore. Quare cum timore? quia propter hoc, quod ait Apo-
stolus: quise putat stare, videat, ne cadat. Quare cum tremore? quia dicit alibi: Psal. 51.
fratres, si præoccupatus fuerit homo in aliqua delicto: vos, qui spirituales estis, in-
struite hujusmodi in spiritu lenitatis: intendens te ipsum, ne & tu tenteris. Ergò
justi quisunt modò: qui vivunt ex fide: sic vident ipsum Doeg quid illi eventurum sit:
ut tamen timeant & sibi. Quid enim sunt hodiè, sciunt: quid cras futuri sint, ne-
sciunt.

Hæc cùm ita sint (Sapientissimi Auditores) timeamus, & caveamus: ne
in peccata contra conscientiam cadamus. Veruntamen de gratiæ certitudine
nequaquam dubitemus. Quia Deus hanc promisit, Filius Dei juravit, Spir-
itum Sanctum misit, quo & corda nostra ob-signavit. Maxima hæc quidem sunt
pignora. Non ea dimittet ille sempiternus sponsus pignora. Tùm demum
Sanctorum Patriarcharum exemplo hanc ipsam comprobavit. Non ergò ob-
liviscamur quæso tantum Deum promittentem, & cogitemus in nobis dubi-
tationem Deo recessentem. *Nam si Deus pro nobis, quis contra nos? quis accu-**Rom. 8.*
sabit adversus electos Dei? fragilitas carnis? afflictio corporis? anxietas men-
tis? apparatus mortis? Mors ipsa? Peccata præterita? Metus futurorum? Dra-
*conis occultæ insidiae? Diaboli inferorumq; horrenda monstra? inferni ipsi-
us supplicia? Nequaquam. Quia Deus justificat: quis est, qui condemnnet: ne-*
mo. Quapropter labefactet caro: premat corpus: Torqueat mentis cogita-
tio. Subnascantur querelæ, curæ, dissidentiæ, desperationes. Instet mors,
D
circundent

circundent præterita peccata: Premat futurorum metus: Insidetur infernalis
draco: Accusent diaboli: dehincant inferorum fauces, quantum possunt. Nul-
lo unquam nō tempore in dubitationem conjicient: Aut à Deo optimo ma-
ximo; à Domino omnipotente, à Patre indulgentissimo divellent. *Quia*
Spiritum hujus mundi non accepimus) ut dubitemus, ut separemur; Sed Spiritū
z. Cor. 2. v.
12. Sanctum suum Deus dedit nobis, ut sciamus, quæ ab eo donata sunt nobis: sed
Filiū nostri causā suum morti tradidit, nedum flagellis & cruci exposuit; In
hunc ergò unigenitum Dei Patris Filium, in hunc fructum ventris Beatissimæ
Virginis Mariæ in cruce pendentem, nostræ considerationis oculos dirigamus
atque in meritorum ipsius locupletissimum thesaurum, eos defigamus, in
quo tantò securiores sumus, quantò ipse potentior est ad salvandum. Hic sit
fundamentum spei nostræ, Anchora navis nostra, scopus navigationis nostræ,
tutissimus portus, ad quem in quovis turbine confugimus. Ex hoc enim o-
mnis affluentia gratiarum, omnis justitia justorum, omnis remissio peccato-
rum. Hic nobis est corroboratio in nostra imbecillitate, consolatio in æter-
nitas, societas in solitudine, fiducia & constantia denique in despera-
tione. *Qui* suā potentia omnia continet, suo imperio omnia re-
git, suā sapientiā omnia moderatur; Cui sit laus, honor, &
gloria, in secula seculorum, Amen.

D I X I.

Lit. Lat. rec. B 23, 10.